

<https://helda.helsinki.fi>

Onko opiskelun kautta kehittyvä kaksikielinen identiteetti vain saavuttamaton unelma?

Huhtala, Anne

Puheen ja kielen tutkimuksen yhdistys
2018

Huhtala , A 2018 , Onko opiskelun kautta kehittyvä kaksikielinen identiteetti vain saavuttamaton unelma? julkaisussa L Nieminen , A Yliherva , J Alian & S Stolt (toim) , Monimuotoinen monikielisyys . Vuosikerta. 50 , Puheen ja kielen tutkimuksen yhdistyksen julkaisuja , Nro 50 , Puheen ja kielen tutkimuksen yhdistys , Helsinki , Sivut 123-124 , Valtakunnalliset Puheen ja kielen tutkimuksen päivät , Helsinki , Suomi , 05/04/2018 .

<http://hdl.handle.net/10138/310191>

unspecified
acceptedVersion

Downloaded from Helda, University of Helsinki institutional repository.

This is an electronic reprint of the original article.

This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version.

Monimuotoinen monikielisyys. Puheen ja kielen tutkimuksen yhdistys ry:n julkaisuja 50, 2018, xx–xx.

ONKO OPISKELUN KAUTTA KEHITTYVÄ KAKSIKIELINEN IDENTITEETTI VAIN SAAVUTTAMATON UNELMA?

Anne Huhtala

Helsingin yliopisto

Taustaa ja tavoitteet: Kaksi- ja monikielisyyttä on määritelty hyvin monin eri tavoin (ks. Cenoz 2013). Esimerkiksi Skutnabb-Kangas (1981) on käyttänyt kaksikielisyyden määrittelyn perusteina syntyperää, kielten osaamista, kielten käyttöä ja asenteita/identiteettiä. Tutkimuksessani keskityn tarkastelemaan yliopistossa ruotsia opiskelevien suomenkielisten opiskelijoiden kielellistä identiteettiä, erityisesti heidän kokemustaan omasta yksi- tai kaksikielisyydestään.

Tutkittavat ja menetelmät: Aineistoni koostuu 44 yliopisto-opiskelijan kirjoitelmista, jotka on kerätty vuosina 2010–2014. Kirjoittajat olivat mukana pohjoismaisten kielten aineopintoihin tai syventäviin opintoihin kuuluvilla kursseilla. Yhtenä kurssisuorituksena oli ruotsinkielinen kirjoitelma, jossa opiskelijoita pyydettiin kertomaan itsestään ruotsin kielen osaajina ja käyttäjinä sekä kuvailemaan suhdettaan ruotsin kieleen. Kirjoitelmien pohjalta olen tehnyt tulkintoja opiskelijoiden kielellisestä identiteetistä. Opiskelijoilta on saatu lupa kirjoitelmien käyttöön tutkimustarkoituksiin, eikä yksittäisiä kirjoittajia ole mahdollista tunnistaa niiden perusteella. Kirjoitelmien on analysoitu aineistolähtöisesti, laadullista sisällönanalyysiä käyttäen.

Tulokset: Tutkimuksen tuloksista ilmenee, että opiskelijat pohtivat aktiivisesti omaa kielitaitoaan ja suhdettaan ruotsin kieleen. He esittivät runsaasti esimerkkejä oman kielitaitonsa kehittymisestä (esimerkiksi onnistuneista kirjallisista töistä) ja monenlaisista käyttötilanteista (esimerkiksi kontakteista ruotsinkielisiin ystäviin), mutta useimmat eivät kuitenkaan kokeneet itseään kaksikielisiksi. Monen haaveena olisi osata ruotsia ”yhtä hyvin kuin suomea” – ja vasta se näyttäisi antavan tunteen omasta kaksikielisyydestä ja oikeutuksen kutsua itseään kaksikieliseksi.

Tulosten merkitys: Tulokset ovat kaksikielisyyden kokemuksen kannalta varsin mielenkiintoisia. Vaikuttaa siltä, että ainakaan näiden opiskelijoiden osalta opintojen aikana hankittu ruotsin kielen taito ja kielen monipuoliset käyttökontekstit eivät sellaisenaan riitä kaksikielisyyden kokemukseen. Herää kysymys, onko pelkkien kieliopintojen kautta yleensä

edes mahdollista identifioitua kaksikieliseksi. Onko kaksikielinen identiteetti sittenkin lähinnä kotitaustasta ja varhaisesta kahdelle kielelle altistumisesta kiinni? Voiko yksikielisyyden kokemus olla seurausta kielen natiivitasoisen osaamisen vaatimuksesta, jolloin itseä verrataan ruotsia äidinkielenään puhuviin? Kysymykset ovat relevantteja myös suomalaisessa yhteiskunnassa, jossa on varsinkin viime vuosina puhuttu paljon monikielisyyden tunnistamisesta ja vahvistamisesta sekä yksilötasolla että koko yhteiskunnassa (mm. Pyykkö 2017). Tutkimusta on tarkoitus jatkaa keräämällä lisääaineistoa, jossa opiskelijoita pyydetäisiin suoraan pohtimaan sitä, millaisin kriteerein he kaksikielisyyttä määrittelevät.

Lähteet

Cenoz, J. (2013). Defining multilingualism. *Annual Review of Applied Linguistics*, 33, 3–18.

Pyykkö, R. (2017). *Monikielisyys vahvuudeksi: selvitys Suomen kielivarojen tilasta ja tasosta*. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja, 51, 2017. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.

Skutnabb-Kangas, T. (1981). *Tvåspråkighet*. Lund: Liber Läromedel.